

F. PRACOWNIA KLINICZNEGO NAUCZANIA PRAWA

JOANNA KUŹMICKA-SULIKOWSKA

Uniwersytet Wrocławski

PRACOWNIA KLINICZNEGO NAUCZANIA PRAWA

Pracownia Klinicznego Nauczania Prawa została utworzona w ramach Instytutu Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego na mocy Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego nr 117/2014 z dnia 5 listopada 2014 r.

Pracownia Klinicznego Nauczania Prawa jest jednostką naukowo-dydaktyczną. Obszar działalności dydaktycznej pracowni obejmuje opracowywanie metodyczne oraz prowadzenie przedmiotów mających na celu wyrobienie u studentów umiejętności i kompetencji praktycznych, związanych ze stosowaniem prawa do realnych spraw życiowych (w tym przede wszystkim tych, z jakimi osoby, których nie stać na skorzystanie z odpłatnej pomocy prawnej, zwracają się po poradę prawną do Uniwersyteckiej Poradni Prawnej). Zajęcia z tych przedmiotów mają za zadanie między innymi wykształcenie u studentów umiejętności w zakresie: technik rozmowy z klientem, ustalania faktów relewantnych w danej sprawie, samodzielności w poszukiwaniu źródeł informacji, ustawicznego aktualizowania swojej wiedzy z zakresu prawa, pracy w ramach zespołu, brania udziału w dyskusji nad sprawą i stosowania w jej ramach metod argumentacji prawniczej, przygotowywania porad (opinii) prawnych oraz pism składanych np. do sądów czy organów administracji publicznej, przeciwiczenie stosowania zdobytej wiedzy na gruncie konkretnych spraw (w tym dokonywania samodzielnego ustalenia adekwatnych do stanu faktycznego norm prawnych, w razie potrzeby ich wykładni, zastosowania wnioskowań prawniczych, analizy dotyczącego danej materii orzecznictwa sądowego i poglądów doktryny) itp. Nie bez znaczenia jest też zaznaczanie w studentach idei wiążących się z udzielaniem nieodpłatnej porady prawnej osobom, których nie stać na opłacenie usługi prawniczej, w tym wartości,

jakie niesie z sobą działalność *pro bono* i przyjmowanie postawy zaangażowanej społecznie.

Pierwsze zajęcia dydaktyczne tego typu prowadzone w ramach tej pracowni zainicjowane zostały począwszy od semestru letniego roku akademickiego 2014/2015 w postaci przedmiotu klinika prawa na V semestrze studiów niestacjonarnych (zaocznych) prawa II stopnia. Natomiast począwszy od semestru letniego roku akademickiego 2016/2017, uruchomione zostaną kolejne prowadzone w ramach wspomnianej pracowni przedmioty: poradnia prawna — sekcje na jednolitych stacjonarnych studiach magisterskich prawa oraz klinika prawa — sekcje na jednolitych niestacjonarnych (zarówno zaocznych, jak i wieczorowych) studiach magisterskich prawa. Szczegółowe zasady odbywania zajęć z tych przedmiotów określone zostały w Zarządzeniu Nr 2/2015 Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zasad organizacji zajęć z przedmiotów: poradnia prawna — sekcje, klinika prawa — sekcje i klinika prawa dla studentów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz niektórych innych kwestii organizacyjnych związanych z tymi zajęciami, w tym jednostką je prowadzącą, a także w Zarządzeniu nr 4/2015 Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego w sprawie ustalenia regulaminu udzielania porad prawnych w ramach przedmiotu poradnia prawna — sekcje, odbywającego się na jednolitych stacjonarnych magisterskich studiach prawa, prowadzonego w ramach Pracowni Klinicznego Nauczania Prawa działającej przy Instytucie Prawa Cywilnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Z kolei w zakresie działalności naukowej prowadzonej w ramach Pracowni Klinicznego Nauczania Prawa publikowane są prace naukowe dotyczące praktycznych metod nauczania studentów prawa (w tym tzw. nauczania klinicznego), ukierunkowanych na zdobycie przez nich umiejętności i kompetencji praktycznych, a przez to wdrożenie ich do codziennej pracy w zawodzie prawnika, tak, aby zapewnić płynne przejście pomiędzy etapem zdobywania wiedzy teoretycznej a jej praktycznym wykorzystywaniem w ramach pracy zawodowej. Ponadto prace naukowe prowadzone w ramach wspomnianej pracowni dotyczą problematyki nieodpłatnego dla beneficjentów poradnictwa prawnego, ram funkcjonowania uniwersyteckich poradni prawnych, a także obejmują wymianę doświadczeń z innymi tego typu poradniami działającymi na polskich uczelniach. W ramach tej działalności naukowej opublikowane zostały dotąd prace naukowe kierownika pracowni dr Joanny Kuźmickiej-Sulikowskiej (pełniącej tę funkcję od 1 grudnia 2014 r.): artykuły pt. *Pozycja prawna studenta kliniki prawa w ramach postępowania sądowego w sprawach cywilnych. Wybrane zagadnienia*. Część 1 i Część 2 w Czasopiśmie Fundacji Uniwersyteckich Poradni Prawnych „Klinika”, odpowiednio w nr 16 i 17 z 2014 r.; artykuł pt. *Podstawa ustalenia stanu faktycznego i jego opis w treści porady prawnej opracowywanej w ramach Uniwersyteckiej Poradni*

Prawnej w czasopiśmie Fundacji Uniwersyteckich Poradni Prawnych „Klinika” 2015, nr 18 rozdział pt. *Podmioty korzystające z usług świadczonych w ramach poradnictwa prawnego i obywatelskiego*, [w:] *System poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Wdrażanie rozwiązań modelowych*, red. M.J. Skrodzka, Warszawa 2014; a także w ramach tej ostatniej książki (współautorstwo: B. Namyśłowska-Gabrysiak, M.J. Skrodzka) — *Scenariusz szkolenia trenerów (tzw. T4T) dotyczącego modelu poradnictwa prawnego i obywatelskiego*. Natomiast wymiana doświadczeń z zakresu funkcjonowania uniwersyteckich poradni prawnych oraz metodyki klinicznego nauczania prawa odbywa się przez udział w konferencjach naukowych dotyczących tej problematyki, zwłaszcza cyklicznie odbywających się Ogólnopolskich Konferencjach Uniwersyteckich Poradni Prawnych i wygłaszanie na niektórych z nich referatów (w tym przez kierownika pracowni m.in. na XVII, XIX, XX i XXI ze wspomnianych ogólnopolskich konferencji).

Powstanie Pracowni Klinicznego Nauczania Prawa stanowi wyraz instytucjonalizacji działalności prowadzonej dotychczas w ramach koła naukowego Uniwersytecka Poradnia Prawna działającego przy Instytucie Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz potrzeby stworzenia ram instytucjonalnych dla wprowadzenia przedmiotów obejmujących praktyczne (kliniczne) nauczanie prawa wszystkich studentów prawa (a nie jak do tej pory — jedynie chętnych, w ramach aktywności w kole naukowym). Warto podkreślić, że dotychczasowa działalność wspomnianego koła (którego opiekunami naukowymi są prof. dr hab. Piotr Machnikowski i dr Joanna Kuźmicka-Sulikowska) obejmuje oprócz opracowywania przez studentów będących jego członkami porad prawnych dla zgłaszających się po nie osób (po konsultacji i uzyskaniu akceptu pracownika naukowo-dydaktycznego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego) także inne działania studentów podejmowane *pro bono*, jak prowadzenie warsztatów dotyczących określonych kwestii prawnych dla uczniów liceów (program „Street Law — Licea Ogólnokształcące”), odbywanie dyżurów w zakładzie karnym i przyjmowanie spraw celem udzielenia porad osobom w nim osadzonym (projekt „Street Law — Zakłady Karne”), przeprowadzanie symulacji rozpraw sądowych (np. podczas Dni Otwartych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego). Przedstawiciele wspomnianego koła naukowego Uniwersytecka Poradnia Prawna uczestniczą także w Ogólnopolskich Konferencjach Uniwersyteckich Poradni Prawnych. Z tego typu działalnością tego koła wiąże się też powstanie publikacji naukowych, zarówno opiekunów naukowych (np. artykułu dr Joanny Kuźmickiej-Sulikowskiej pt. *Realizacja programu „Street Law — Zakłady Karne” i innych projektów w ramach Uniwersyteckiej Poradni Prawnej we Wrocławiu*, opublikowanego w czasopiśmie „Klinika” 2012, nr 13), jak i studentów do niego należących (m.in. artykułów zawartych w książce pt. *Twoje prawa w pracy*, red. M. Rostocki, Wrocław 2011).

W związku z opisaną instytucjonalizacją działalności wskazanego koła naukowego i wdrożeniem przedmiotów klinicznych do programów nauczania prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, niektóre z funkcji wykonywanych dotąd w ramach wspomnianego koła naukowego będą ujmowane w ramy organizacyjne przedmiotów odbywanych przez studentów w czasie studiów, w tym przede wszystkim udzielanie porad prawnych, co nastąpi w momencie uruchomienia przedmiotu poradnia prawna — sekcje na jednolitych stacjonarnych studiach magisterskich prawa, to jest z początkiem semestru letniego roku akademickiego 2016/2017.

THE LABORATORY OF CLINICAL TEACHING OF LAW

Summary

This text refers to the description of activity of The Laboratory of Clinical Teaching of Law, which was established at the Institute of Civil Law at the Faculty of Law, Administration and Economy of the University of Wrocław on the basis of the Bylaw No 117/2014 enacted by the Rector of the University of Wrocław on 5 November 2014. The text describes the genesis of this Laboratory, as well as teaching and scientific activities conducted within its framework. It also mentions the exchange of experiences with other such entities and legal clinics operating at Polish universities.